

Αριθμ. Πρωτ.661

Έν Νικαία τῇ 3ῃ Νοεμβρίου 2023

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΘΕΟΦΑΝΕΙΩΝ
ὕπ' ἀριθμ. 797

ΑΛΕΞΙΟΣ

Ἐπίσκοπος καί Μητροπολίτης
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νικαίας

Πρός
Τόν ἱερό κλῆρο καί τό φιλόχριστο λαό
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως

*«Ἐπιφανέντος σου ἐν Ἰορδάνῃ Σωτήρ, καί βαπτισθέντος σου ὑπό Προδρόμου Χριστέ,
ἡγαπημένος Υἱός ἐμαρτυρήθης, ὅθεν καί συνάναρχος, τῷ Πατρί πεφανέρωσαι. Πνεῦμα δέ
τό Ἅγιον, ἐπὶ σέ κατεγίνετο, ἐν ᾧ καί φωτισθέντες βοῶμεν.*

Δόξα Θεῷ τῷ ἐν Τριάδι»
(Κάθισμα τῆς ἐορτῆς)

Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί,

Τά **Θεοφάνεια** εἶναι μιά **ἀπό τίς ἀρχαιότερες ἐορτές** τῆς Ἐκκλησίας μας, σέ ἀνάμνηση τῆς Βάπτισης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ στόν Ἰορδάνη ποταμό ἀπό τόν ἅγιο Ἰωάννη τόν Βαπτιστή καί Πρόδρομο. Ἡ ἐορτή λέγεται ἐπίσης καί **Ἐπιφάνια** ἢ **Ἐορτή τῆς Θείας Ἐπιφανείας** ἢ **Φῶτα**. Στό Βάπτισμα τοῦ Κυρίου ἀναφέρονται οἱ ἱεροί Εὐαγγελιστές Ματθαῖος (3ο κεφ.), Μᾶρκος (1ο κεφ.), Λουκᾶς (3ο κεφ.) καί Ἰωάννης (1ο κεφ.). Στή Βάπτιση τοῦ Κυρίου φανερώθηκε ἡ Ἁγία Τριάδα, ὁ Πατήρ, ὁ Υἱός καί τό Ἅγιο Πνεῦμα.

Ὁ ἐρημίτης Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος ἔλαβε **Ἄνωθεν ἐντολή** καί **ἦλθε στόν Ἰορδάνη** ποταμό. Ἐκεῖ ἐμφανίστηκε ὁ Ἰησοῦς καί ζήτησε νά βαπτιστεῖ. Ὁ Ἰωάννης, **ἄν καί ἐνήμερος** ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα γιά τό ποιός θά βαπτίζοταν, αἰσθάνεται **δέος** καί **διστάζει**. Ὁ Ἰησοῦς ὁμως τόν ἐνημερώνει ὅτι **αὐτό ἦταν τό Θεῖο θέλημα**, νά συμπληρωθεῖ κάθε λεπτομέρεια τῆς Θείας Οἰκονομίας· ἔτσι ξεκίνησε ἡ ἱερή διαδικασία. Μπροστά στά ἔκπληκτα μάτια τῶν πιστῶν διαδραματίσθηκε **ἡ μοναδική καί μεγαλειώδης σκηνή**. Στήν κοίτη τοῦ ποταμοῦ βρισκόταν ὁ Χριστός, ὁ Λυτρωτής τοῦ κόσμου, τό Ἅγιο Πνεῦμα μέ μορφή περιστερᾶς κάθισε στό κεφάλι τοῦ Ἰησοῦ, ἐνῶ ἀκούσθηκε ἀπό τόν οὐρανό ἡ φωνή τοῦ Θεοῦ Πατρός, δηλώνοντας: **«Οὗτος ἐστίν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα»**.

Ἡ ἐορτὴ τῶν Θεοφανείων, «ἀρχαία πανήγυρις», σύμφωνα μέ τόν ἅγιο Ἰωάννη τόν Χρυσόστομο, συνορταζόταν μέ τή Γέννηση τοῦ Σωτῆρος, ὡς ἐορτὴ τῆς *Θείας Ἐπιφανείας*, τήν 6η Ἰανουαρίου. Ὅμως, τήν 25η Δεκεμβρίου ὑπῆρχε συσσώρευση τῆς λατρείας πολλῶν εἰδωλολατρικῶν θεοτήτων, ὅπως τοῦ Μίθρα, τοῦ Ὅσιρη, τοῦ Ὄρου καί ἄλλων. Τό φαινόμενο ἐξηγεῖ ἡ *λαχτάρα ὅλων τῶν λαῶν, για τόν Μεγάλο Ἀναμενόμενο*, σύμφωνα καί μέ τόν ἅγιο Ἰουστῖνο τόν Φιλόσοφο καί Μάρτυρα. Ἐπιλέχτηκε συνεπῶς ἡ 25η Δεκεμβρίου, συμβατή μέ τήν ἐορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τήν 25η Μαρτίου.

Ὁ διαχωρισμός τῶν δύο ἐορτῶν ἔγινε γιά ἐκκλησιαστικούς λόγους, γιά τήν τέλεση τῆς «Λογικῆς Λατρείας», ὅχι ἀνταγωνιστικά μέ τά παγανιστικά δρώμενα. Ἐστιάζοντας στά Θεοφάνεια, ἀναλογιζόμαστε τό πνευματικό μέγεθος αὐτῆς τῆς Μεγάλης Ἡμέρας. Ὁ Κύριος βαπτίζεται μέ ταπείνωση γιά νά ἐκπληρώσει τό νόμο. Φανερώνεται ὁλόκληρη ἡ Ἁγία Τριάδα καί καθαγιάζεται τό σωτηριῶδες ἔργο τοῦ Υἱοῦ. Κατόπιν ὁ Κύριος ἀποσύρεται στήν ἔρημο γιά προσευχή καί περισυλλογή, διδάσκοντας ὅτι ἔτσι πρέπει νά κάνουν ὅσοι ἔχουν τήν εὐγενή φιλοδοξία νά λατρεύσουν τόν Θεό καί νά διακονήσουν τούς συνανθρώπους. Θά ματαιопоνοῦν ἂν στηριχτοῦν στίς δικές τους - ἀνθρώπινες δυνάμεις. Ὅσα προσόντα καί ἂν διαθέτουν, θά εἶναι παράθεση μηδενικῶν, χωρίς ἀξία, ἂν δέν τοποθετηθεῖ μπροστά ἕνας ἀριθμός, πού εἶναι ἡ Χάρη τοῦ Θεοῦ.

Τή Βάπτισι καί τήν προσευχή τοῦ Ἰησοῦ συμπληρώνουν οἱ *Πειρασμοί τοῦ Κυρίου*, οἱ ὁποῖοι συνοψίζονται στήν **πεῖνα**, στήν **πρόκληση** καί στήν **ἔπαρση**. Οἱ ἀπαντήσεις τοῦ Κυρίου πρέπει νά ἐνσωματωθοῦν στή δική μας βιοθεωρία καί νά μᾶς καθοδηγοῦν στή ζωή. Πάνω ἀπό τήν ὑλική πεῖνα, τοποθετεῖται ἡ πνευματική ἀναζήτησις. Ἡ παρέμβαση τοῦ Θεοῦ γίνεται ὅταν χρειάζεται καί ὅχι ὅταν ἐμεῖς ἐπιχειροῦμε νά ἐντυπωσιάσουμε. Καί τέλος, ἡ ταπείνωση, σέ συνδυασμό πάντα μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, θά μᾶς ἀνεβάσει στόν Οὐρανό.

Ἀδελφοί μου ἀγαπητοί,

Τό Βάπτισμα τοῦ Ἰησοῦ συνιστᾷ τήν ἀφετηρία γιά τό δικό μας βάπτισμα. Ἡ βάπτισή μας «ἐν ὕδατι», χωρίς νά παραθεωρεῖ τό Βάπτισμα μετανοίας τοῦ Τιμίου Προδρόμου, γίνεται «ἐν Πνεύματι Ἀγίῳ». Ὁ Κύριος μέ τό Βάπτισμα, ἀγίασε τό νερό καί μᾶς ἄνοιξε τή θύρα τοῦ Μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος. Μέ τήν **καθαρτική χάρη τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος ὁ παλαιός ἀμαρτωλός ἄνθρωπος **ἀπαλλάσσεται** ἀπό τό *Προπατορικό ἀμάρτημα*, **ἀνακαινίζεται**, καί τηρώντας τίς θεῖες ἐντολές, **κληρονομεῖ** τήν Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Ὅμως ἡ ἀνακαινισις δέν εἶναι μηχανική καί δέν μένουμε ἀνεπηρέαστοι ἀπό τούς ποικίλους πειρασμούς. Ἡ πεῖνα, ἡ πρόκλησις, ἡ ἔπαρσις βασανίζουν. Θά ἀγωνιστοῦμε, θά προσευχηθοῦμε, καί μέ τή Χάρη τοῦ Θεοῦ θά γίνουμε νικητές τῆς παρούσης ζωῆς καί οἰκήτορες τοῦ Παραδείσου.**

Χρόνια πολλά καί εὐλογημένα

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

+Ὁ Νικαίας Ἀλέξιος